Wes-Kaapse Regering
Onderwys

Direktoraat: Kurrikulum VOO

TELEMATIESE ONDERRIG 2015

REKENINGKUNDE
Graad 12 (Kwartaal 2 & 3)

Liewe Graad 12 Rekeningkundeleerder

Gedurende die eerste kwartaal het die aanbieders van hierdie program aspekte van Maatskappye gedek, nl die die opstel van die finansiële state.

Gedurende die volgende drie sessies sal die aanbieders fokus op die opstel van die Kontantvloeistaat en die ontleding en vertolking van finansiële state. Jy word aangeraai om deur die vrae te werk wat in hierdie hulpbron verskaf word en om seker te maak dat jy die begrippe wat gedek is, verstaan. Hierdie program sal jou hersienings- en studieprogram ondersteen in voorbereiding fir jou finale Graad 12 Rekeningkunde eksamen. Dit bied jou ‘n geleentheid om wat jy in die klas geleer het, te konsolideer. Maak asseblief van hierdie geleentheid gebruik deur elke sessie by te woon.

Wenke vir sukses in Rekeningkunde

Om te slaag in Rekeningkunde moet jy na die volgende oplet:

- Let noukeurig op in die klas om te verseker dat jy die werk verstaan
- Voltooi Rekeningkunde huiswerk/oefeninge daagliks OEFEN…OEFEN…OEFEN
- Werk netjies en akkuraat
- Toon berekeninge in hakies
- Lees instruksies by vrae/aktiwiteite versigtig en maak seker jy verstaan wat gevra word
- Wees nougeset in die voltooiing van take en assesseringsaktiwiteite en toetse asof jy vir die finale eksamen voorberei
- Maak gebruik van vorige eksamenvraestelle en toetse vir hersiening
- Verfyn jou eksamentegniek: wanneer jy hersien, kies vrae wat jou in jou swakker areas sal verryk. Gebruik die tydstoekennings in die vraag om te bepaal of jy die vraag in die beskikbare tyd voltooi.

Voorspoed met jou hersiening en voorbereiding vir die finale eksamen.

Glynis Schreuder
Senior Kurrikulumbeplanner: Rekeningkunde

TELEMATIESE ONDERRIG - 2015

REKENINGKUNDE ROOSTER – GRAAD 12 (Kwartaal 2 en 3)

<table>
<tr><th>Datum</th><th>Onderwerp</th><th>Teen die einde van hierdie les behoort jy die volgende te verstaan:</th></tr>
<tr><td>Maandag
18 Mei
16:00 – 17:00</td><td>Maatskappye
Opstel van finansiële state
▪ Kontantvloeistaat</td><td>▪ Die doel van die opstel van ‘n Kontantvloeistaat
▪ Waar om die inligting te vind om ‘n Kontantvloeistaat op te stel
▪ Die drie soort aktiwiteite wat in ‘n Kontantvloeistaat getoon word
▪ Hoe om die afdelings van ‘n Kontantvloeistaat te voltooi</td></tr>
<tr><td colspan="3"></td></tr>
<tr><td>Dinsdag
1 September
16:00 – 17:00</td><td rowspan="2">Maatskappye
Ontleding en vertolking van finansiële state</td><td rowspan="2">▪ Waarom ons finansiële state ontleed
▪ Die vyf vrae wat gebruikers van finansiële aanwysers gebruik
▪ Hoe om finansiële aanwysers to bereken
▪ Hoe om finansiële aanwysers te ontleed</td></tr>
<tr><td>Woensdag
23 September
16:00 – 17:00</td></tr>
</table>

Vrae wat deur gebruikers van finansiële state gevra word		Kategorie	Finansiële aanwysers	Hoe om te bereken
1	Is die maatskappy doeltreffend in sy gewone bedryfsaktiwiteite?	Winsgewendheid	Winsopslag % / % Bruto wins op koste van verkope	$\frac{\text{Bruto wins}}{\text{Koste van verkope}} \times \frac{100}{1}$
			% Bruto wins op verkope	
			% Bedryfsuitgawes op verkope	
			% Bedryfswins op verkope	
			% Netto wins na belasting op verkope	
2	Kan die maatskappy al sy skuld met gemak vereffen?	Solvensie	Solvensie verhouding	
3	Kan die maatskapy sy onmidellike skuld met gemak vereffen?	Likiditeit	Bedryfsverhouding	
			Vuurproefverhouding	
			Voorraad omsetsnelheid	
			Tydperk waarvoor daar genoeg voorraad voorhande is	
			Gemiddelde debiteure-invorderingstermyn	
			Gemiddelde Krediteure-betalingstermyn	

4	Verdien die aandeelhouers ‘n redelike bedrag in terme van hulle belegging?	Opbrengs	% Opbrengs op aandeelhouersekwiteit	
			Verdienste per aandeel	
			Dividende per aandeel	
			Netto batewaarde per aandeel	
5	Tot watter mate word die maatskappy deur lenings gefinansier in ooreenstemming met kapitaal?	Finansiële risiko / gerat /	Skuld-ekwiteitsverhoudig	
			% Opbrengs op totale kapitaal aangewend	

Aktiwiteit 1

U word voorsien van inligting met betrekking tot Bennie Boeke Bpk. vir die jaar geëindig 30 April 2013.

Gevra:

1.1 Voltooi die nota vir die rekonsiliasie tussen netto wins voor belasting en kontant gegenereer uit bedryfsaktiwiteite.

1.2 Voltooi die Kontantvloeistaat. Toon bewerkings tussen hakies.

Inligting:

BENNIE BOEKE BEPERK
UITTREKSEL VAN INKOMSTESTAAT VIR DIE JAAR GEËINDIG 30 APRIL 2014

Waardevermindering	71 000
Rente op lenings	53 000
Netto wins voor belasting	420 000
Inkomstebelasting	126 000
Netto wins na belasting	294 000

BALANSSTAAT OP 30 APRIL 2014	***2014***	***2013***
Nie-bedryfsbates	1 799 800	1 632 300
Vaste bates	1 240 800	1 302 300
Beleggings	559 000	330 000
Bedryfsbates	371 700	329 800
Voorraad	237 000	185 000
Handels- en ander ontvangbare bedrae	72 000	98 000
Kontant en kontantekwivalente	62 700	46 800
TOTALE BATES	2 171 500	1 962 100
Aandeelhouersbelang	1 518 000	1 240 000
Gewone aandelekapitaal	986 000	600 000
Behoue inkomste	592 000	610 000
Nie-bedryfslaste	325 000	430 000
Verbandlening: Excel Bank	325 000	430 000
Bedryfslaste	328 500	292 100
Handels- en ander betaalbare bedrae	328 500	292 100
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	2 171 500	1 962 100

UITTREKSEL UIT DIE NOTAS TOT DIE FINANSIËLE STATE

Uittreksel uit die Vaste Bate nota:

Ou toerusting is verkoop teen boekwaarde, R60 000.

Nuwe toerusting is ook aangekoop

Uittreksel uit die Kontant en kontantekwivalente nota:

Kleinkas was onveranderd teen R4 000, terwyl wisselgeld onveranderd gebly het op R3 000.

Gewone aandelekapitaal

Gemagtig

Aantal gemagtigde gewone aandele: 500 000 aandele

Uitgereik

126 000 aandele in uitreik aan begin van jaar	630 000
84 000 aandele gedurende die jaar uitgereik teen R7 per aandele	588 000
40 000 aandele gedurende die jaar teruggekoop (gemiddelde prys R5,80)	(232 000)
170 000 aandele in uitreik aan einde van jaar	986 000

Behoue Inkomste

Behoue inkomste aan begin van die jaar	610 000
Netto wins na belasting vir die jaar	294 000
Behoue inkomste op 40 000 aandele teruggekoop	(60 000)
Dividende vir die jaar	(312 000)
Behoue inkomste aan einde van die jaar	532 000

Handel- en ander betaalbare bedrae:	***2014***	***2013***
Handelskrediteure	66 000	114 000
Vooruitontvange inkomste	3 500	7 000
Uitgawes betaalbaar (Rente op lening)	6 000	8 500
SAID (Inkomstebelasting)	13 000	9 000
Aandeelhouers vir dividende	240 000	153 600
	328 500	292 100

Aktiwiteit 2

Jy word voorsien van inligting vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2014 vir Brights Cellphones Bpk., 'n publieke maatskappy wat op die JSE genoteer is.

GEVRA:

2.1 Verskaf die ontbrekende syfers aangedui deur **A** tot **G** in die Kontantvloeistaat. Toon bewerkings om deelpunte te verdien.

2.2 Behalwe vir dividende en die lening, watter ander groot besluite deur die direkteure word in die Kontantvloeistaat gereflekteer? Noem TWEE groot besluite en haal die betrokke syfers aan. Verduidelik ook hoe ELK van hierdie besluite in die toekoms tot voordeel van die maatskappy kan wees.

INLIGTING:

1. Die maatskappy het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 4 000 000 gewone aandele. Op 28 Februarie 2013 was daar 600 000 aandele in uitreik.

2. Inligting geneem uit die 2014-Inkomstestaat:

Verkope	6 200 000
Waardevermindering	120 000
Rente op lening	168 000
Netto wins voor belasting	1 200 000
Netto wins na belasting	840 000

3. Inligting geneem uit die Balansstaat:

	2014	2013
Vaste Bates (drawaarde)	7 125 000	6 931 000
Bedryfsbates	575 000	419 000
Voorrade	135 000	80 000
Rekeninge ontvangbaar	362 000	328 000
SAID (Inkomstebelasting)	-	9 000
Kontant en kontantekwivalente	78 000	2 000
TOTALE BATES	7 700 000	7 350 000
Aandeelhouersbelang	5 285 000	4 000 000
Gewone aandelekapitaal	4 590 000	3 600 000
Behoue inkomste	501 2500	400 000
Niebedryfslaste: Venus Bank (8% p.j.)	2 100 000	2 800 000
Bedryfslaste	508 750	550 000
Rekeninge betaalbaar	244 500	158 000
SAID (Inkomstebelasting)	28 000	-
Aandeelhouers vir dividende	236 250	210 000
Bankoortrekking	-	182 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	7 700 000	7 350 000

4. 150 000 nuwe aandele is op 1 Maart 2013 teen R10 per aandeel uitgereik.

5. 'n Tussentydse dividend van 30 sent is op 30 Junie 2013 betaal.

6. Op 31 Desember 2013, het die direkteure besluit om 75 000 aandele teen 1 050 sent per aandeel van 'n ontevrede aandeelhouer terug te koop. Hierdie aandeelhouer het sy aandele op die JEB op verskillende tye teen verskillende pryse oor die afgelope jaar gekoop.

7. **KONTANTVLOEISTAAT VIR JAAR GEËINDIG 28 FEBRUARIE 2014**

KONTANTGEVOLGE VAN BEDRYFSAKTIWITEITE	
Kontant gegenereer uit bedryfsaktiwiteite	
Rente betaal	(168 000)
Inkomstebelasting betaal	**A**
Dividende betaal	**B**
KONTANTGEVOLGE VAN BELEGGINGSAKTIWITEITE	(314 000)
Vaste bates aangekoop	(400 000)
Opbrengs uit verkoop van vaste bates	86 000
KONTANTGEVOLGE VAN FINANSIERINGSAKTIWITEITE	
Opbrengste van aandele uitgereik	**C**
Terugkoop van aandele	**D**
Toename/Afname in lenings	**E**
NETTO VERANDERING IN KONTANT EN -EKWIVALENTE	**F**
Kontant en kontantekwivalente aan begin van jaar	**G**
Kontant en kontantekwivalente aan einde van jaar	78 000

Aktiwiteit 3

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Metreal Supermarkte Beperk, 'n publieke maatskappy. Die einde van die finansiële jaar is 28 Februarie 2014.

GEVRA:

3.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2014:

3.1.1 Netto batewaarde per aandeel
3.1.2 Skuld-ekwiteit-verhouding
3.1.3 % Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend

3.2 Lewer kommentaar op die likiditeitsposisie van die maatskappy. Haal DRIE relevante finansiële aanwysers (werklike syfers/verhoudings/persentasies) en hulle neigings aan.

3.3 Die direkteure het besluit om die lening gedurende die huidige finansiële jaar te verhoog. Haal TWEE finansiële aanwysers (werklike syfers/verhoudings/persentasies) aan wat relevant is tot hul besluitneming. Verduidelik waarom dit 'n goeie besluit was, of nie.

3.4 Die Muller-gesin besit 740 000 aandele in hierdie maatskappy. Verduidelik die uitwerking wat die terugkoop van aandele op 31 Desember 2013 op hul beheer oor die maatskappy gehad het. Gee 'n berekening(e) om jou antwoord te staaf.

INLIGTING:

A. Uittreksel uit die Inkomstestaat vir die jaar geëindig 28 Februarie 2014:

Rente op lening (alles gekapitaliseer)	88 500
Netto wins voor belasting	1 575 000
Inkomstebelasting	441 000

B. **Uittreksel uit die Balansstaat soos op:**

	28 Feb. 2014	28 Feb. 2013
Bedryfsbates	**3 337 300**	**4 641 000**
Voorrade	818 200	641 000
Handelsdebiteure	2 377 600	1 512 000
SAID: Inkomstebelasting	128 000	-
Kontant en kontantekwivalente	13 500	2 488 000
Aandeelhoursbelang	**8 839 000**	**7 400 000**
Gewone aandelekapitaal	8 700 000	6 600 000
Behoue inkomste	139 000	800 000
Verbandlening: Exclusive Bank (rentekoers: 12,5% p.j.)	**908 000**	**508 000**
Bedryfslaste	**2 063 700**	**1 302 000**
Handelskrediteure	678 700	700 000
Aandeelhouers vir dividende	870 000	480 000
Oortrokke bankrekening	515 000	-
SAID: Inkomstebelasting	-	122 000

C. **Aandeelhouersregister:**

DATUM	BESONDERHEDE
1 Maart 2013	1 200 000 uitgereikte aandele
31 Maart 2013	300 000 aandele uitgereik teen R8 elk
31 Desember 2013	Die maatskappy het 50 000 aandele, teen R9,50 elk, by 'n ontevrede aandeelhouer, P Pillay, teruggekoop. Die gemiddelde prys van alle aandele tot op datum uitgereik, was R6 per aandeel.
28 Februarie 2014	1 450 000 uitgereikte aandele

F. **Finansiële aanwysers:**

	28 Feb. 2014	28 Feb. 2013
Skuld-ekwiteit-verhouding	**?**	0,1 : 1
Netto batewaarde per aandeel (NBA)	**?**	617 sent
Bedryfsverhouding	1,6 : 1	3,6 : 1
Vuurproefverhouding	1,2 : 1	3,1 : 1
Voorraadomsetsnelheid	6,8 keer p.j.	5,1 keer p.j.
Debiteure-invorderingstermyn	40 dae	35 dae
% opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend	**?**	16,4%

Aktiwiteit 4

Jy word voorsien van inligting met betrekking tot Ambrosio Beperk vir die jaar geëindig 31 Desember 2014.

GEVRA:

4.1 Bereken die volgende finansiële aanwysers op 31 Desember 2014:

4.1.1 % bedryfsuitgawes op verkope

4.1.2 Solvensieverhouding

4.1.3 Skuld-ekwiteitverhouding

4.2 Lewer kommentaar op die bedryfsdoeltreffendheid van die maatskappy vir die jaar geëindig 31 Desember 2014. Haal TWEE finansiële aanwysers (werklike verhoudings of persentasies) met betrekking tot die Inkomstestaat aan om jou kommentaar te staaf.

4.3 Sal die aandeelhouers gelukkig wees met die opbrengs, verdienste en dividende vir die jaar geëindig 31 Desember 2014? Verduidelik. Haal DRIE finansiële aanwysers (werklike verhoudings of persentasies) of syfers aan om jou kommentaar te staaf.

4.4 Die hoof uitvoerende beampte (HUB) voel dat dit 'n goeie idee sal wees om volgende jaar die lenings te vermeerder. Haal TWEE finansiële aanwysers (werklike verhoudings of persentasies) aan om sy mening te staaf.

INLIGTING:

1. **Uittreksel uit Inkomstestaat vir jaar geëindig 31 Desember 2014**

Verkope	9 900 000
Bedryfsuitgawes vir die jaar	2 475 000
Bedryfsinkomste vir die jaar	3 597 000
Waardevermindering op toerusting	99 000
Waardevermindering op voertuie	115 500
Rente-uitgawe	148 500
Netto wins voor belasting	?
Inkomstebelasting	916 550

2. **Balansstaat op 31 Desember 2014**

	2014	2013
BATES		
Tasbare/Vaste bates	5 953 000	5 692 500
Finansiële bates	?	?
Voorrade	660 000	?
Handels- en ander ontvangbare bedrae	?	681 000
Kontant en kontantekwivalente	?	-
TOTALE BATES	8 031 000	7 301 250
EKWITEIT EN LASTE		
Gewone aandeelhouersbelang	6 673 000	5 148 000
Gewone aandelekapitaal	5 478 000	4 620 000
Behoue inkomste	1 195 000	528 000
Nie-bedryfslaste (Verbandlening: Viva Bank (14 % p.j.)	600 000	1 039 500
Handels- en ander betaalbare bedrae	758 000	915 750
Oortrokke bankrekening	-	198 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	8 031 000	7 301 250

3. **Aandele uitgereik:**

2 310 000 gewone aandele op 1 Januarie 2011	R4 620 000
390 000 gewone aandele uitgereik op 1 Januarie2011	858 000
2 700 000 gewone aandele op 31 Desember 2011	R5 478 000

4. **FINANSIËLE AANWYSERS:**

Die volgende finansiële aanwysers is vir die afgelope twee jaar bereken:

	2014	2013
Bedryfsuitgawes op verkope	?	18%
Bedryfswins op verkope	11,3%	14%
Netto wins na belasting op verkope	21,3%	26,8%
Skuld-ekwiteitverhouding	?	0,2:1
Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang	35,5%	37%
Verdienste per aandeel	78 sent	85 sent
Dividende per aandeel	53 sent	60 sent
Opbrengs op kapitaal aangewend	47,0%	44,2%
Solvensieverhouding ratio	?	3,4 : 1
Bedryfsverhouding	1,7 : 1	1,3 : 1
Vuurproefverhouding	1,1 : 1	1,1 : 1

Aktiwiteit 5

Jy word voorsien van inligting vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2014 van Jumbo Cellphones Bpk., 'n publieke maatskappy wat op die JSE genoteer is.

GEVRA:

5.1 Bereken die finansiële aanwysers hieronder vir die finansiële jaar geëindig 28 Februarie 2014. Toon alle bewerkings om deelpunte te verdien.

5.1.1 Persentasie netto wins na belasting op verkope

5.1.2 Skuld-ekwiteit-verhouding

5.1.3 Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang (OOAB)

5.2 Die direkteure is van mening dat die bedryfsdoeltreffendheid van die maatskappy verbeter het. Haal aan en verduidelik TWEE finansiële aanwysers (met syfers) om hulle mening te staaf.

5.3 Die aandeelhouers is gelukkig met hulle opbrengs, verdienste en dividende. Haal DRIE finansiële aanwysers (met syfers) aan en verduidelik dit om hulle mening te staaf.

5.4 Nuwe aandele is aan die begin van die finansiële jaar teen R10,00 elk uitgereik. As 'n bestaande aandeelhouer, sou jy tevrede wees met hierdie uitreikprys? Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) aan om jou mening te verduidelik.

5.5 'n Groot terugbetaling is op die lening gedoen. Lewer kommentaar of dit 'n goeie idee was aldan nie. Haal TWEE finansiële aanwysers (met syfers) aan om jou kommentaar te staaf.

INLIGTING:

1. Die maatskappy het 'n gemagtigde aandelekapitaal van 4 000 000 gewone aandele. Op 28 Februarie 2013 was daar 600 000 aandele in uitreik.

2. Inligting geneem uit die 2014-Inkomstestaat:

Verkope	6 200 000
Waardevermindering	120 000
Rente op lening	168 000
Netto wins voor belasting	1 200 000
Netto wins na belasting	840 000

3. Inligting geneem uit die Balansstaat:

	2014	2013
Vaste Bates (drawaarde)	7 125 000	6 931 000
Bedryfsbates	575 000	419 000
Voorrade	135 000	80 000
Rekeninge ontvangbaar	362 000	328 000
SAID (Inkomstebelasting)	-	9 000
Kontant en kontantekwivalente	78 000	2 000
TOTALE BATES	7 700 000	7 350 000
Aandeelhouersbelang	5 285 000	4 000 000
Gewone aandelekapitaal	4 590 000	3 600 000
Behoue inkomste	501 2500	400 000
Niebedryfslaste: Venus Bank (8% p.j.)	2 100 000	2 800 000
Bedryfslaste	508 750	550 000
Rekeninge betaalbaar	244 500	158 000
SAID (Inkomstebelasting)	28 000	-
Aandeelhouers vir dividende	236 250	210 000
Bankoortrekking	-	182 000
TOTALE EKWITEIT EN LASTE	7 700 000	7 350 000

4. Nuwe aandele is op 1 Maart 2013 teen R10,00 elk uitgereik.

5. 'n Tussentydse dividend van 30 sent is op 30 Junie 2013 betaal.

6. Op 31 Desember 2013, het die direkteure besluit om 75 000 aandele teen 1 050 sent per aandeel terug te koop van 'n ontevrede aandeelhouer. Hierdie aandeelhouer het sy aandele op die JEB op verskillende tye teen verskillende pryse oor die afgelope jaar gekoop.

7. Die volgende finansiële aanwysers is vir die afgelope twee jaar bereken:

	2014	2013
Netto wins na belasting op verkope	?	11,3%
Bedryfsuitgawes op verkope	25%	32%
Bedryfswins op verkope	22%	15,8%
Opbrengs op gemiddelde aandeelhouersbelang (OOAB)	?	15,2%
Verdienste per aandeel (VPA)	114 sent	90 sent
Dividende per aandeel (DPA)	63 sent	82 sent
Opbrengs op gemiddelde kapitaal aangewend (OOTKA)	19,6%	15,2%
Skuld-ekwiteit-verhouding	?	0,7 : 1
Rentekoers op geleende geld	8%	8%
Netto batewaarde per aandeel (NBW)	755 sent	667 sent
Markwaarde per aandeel	840 sent	820 sent